

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Vrăzătoare pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
trăsnăvitate pe an:
40 franci.

Manuscripte nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERTIUNILE:

de un șir garments prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisorile nefrancațe nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Temnițele ungurești.

Dela 1884 încoaci, de când stăpânirea ungurească începuse goana împotriva prietenilor noștri, cari întemeiaseră „Tribuna” dela Sibiu, n'a fost poate o singură zi, în care să nu geamă, fie în temnița dela Cluj, fie la Vaș ori Seghedin, vre-un Român pentru că și-a apărut dreptul neamului său.

Minune mare însă! Acum tocmai nu avem martiri nici în una din aceste temnițe.

Sunt însă o mulțime de Slovaci, închisți în Besztercebánya. Astfel Mudrony, căpetenia Slovacilor, care a apărut pe Nicolae Roman în procesul Republicii (la 1893 vara); Dula, Halasa, Kurban, Skultety, Bielek și alții, între cari și două femei stau luni de zile în temniță, pentru că eșiseră întru întimplare lui Pietor, redactorul lui „Narodny Noviny” care se întorcea acasă, la T. St.-Martin dela temnița din Vaș, unde stase opt luni.

Far' cum îi ține de aspru și de rău în temniță pe acești fruntași slovaci, se laudă chiar cea mai de căpetenie foaie ungurească, „Budapesti Hirlap”.

„Fruntașii slovaci nu sunt nici ei tratați altfel decât ceilalți robi de război”, scrie „Budapesti Hirlap” dela 17 Noembrie.

Tocmai așa, ca ceilalți robi, și ei trebuie să se scoale dimineața la orele 5 și jumătate și numai mâncare pot să-și aducă deosebit. Incolo trebuie să doarmă pe saci de paie și sub cap d'asemeni nu au decât perină umplută cu paie și se acoperă numai cu țoluri. Nu este adevărat că li-se iartă să folosească albituri aduse d'acasă. Beutura și nici tutun nu li-se îngăduie.

Același ziar laudă apoi stăpânirea pentru că și dela plimbare i-a oprit pe fruntașii slovaci. Și eată de ce: aproape de temniță este un deal, de unde se vede în curtea temnițelor. Slovacii din oraș și chiar din alte părți urcau dealul și priveau la fruntașii lor, cari se plimbau plini de panduri, și chiar le-au făcut semn cu pâlăvile. Ei bine, nici atâta bucurie nu vrea stăpânirea să le lase Slovacilor întemnițați, ci ca să nu se mai întemple acest lucru, nu-i mai scoate în curte la plimbare... Ba a mers cu barbaria până acolo, că redactorului Bielek nu-i dă voie să fină la dînsul nici hârțile, nici cerneala, nici cărți!

Opt luni îl ține așa.

Pe vremurile când Slovacii nu aveau încă martiri, ci căpeteniile lor (Dr. Ste-

fanovici, Mudrony și alții) veniau să ne apere pe noi, la Cluj, și pe Sârbi la Seghedin, ne aducem aminte că Dr. Stefanovici ne pizmua. „Nu știu cum am face, să-ți osândească și pe ai noștri”, zicea. „De ce?” — l'am întrebat. N'a răspuns: „Pentru că numai așa ne va desmorți stăpânirea și pe noi din nepăsarea națională...”

Stăpânirea ungurească — Slovacii nu se pot plânge — ține, se vede, nu numai să-ți deștepte pe aliații noștri, dar ca să așeze împotriva-i pe toți căți omeneste simt. Pentru că de bună seamă, cine va auzi cum sunt ținuți în temniță fruntașii slovaci, numai hula și ocară va arunca asupra țării, în care în acest veac al luminet se pot petrece asemenea selbatcii.

Rușinea e cu atât mai mare, că se gădesc încă foii ungurești, cari laudă stăpânirea pentru că sevrăsește aceste selbatcii.

Autonomie Bosniei! După știrile din Budapesta, Bosniei i-se va da autonomie. Și anume autonomie districtuală.

În același timp se vestește că fruntașii turci au ținut la Brod o conferință, în care s'au înțeles să ceară prin Kálay un statut pentru regularea autonomă a afacerilor religioase.

Bartha Miklos e așa de singur de viitorul maghiar al patriei noastre, încât, lucru de mirat, „nu se suspără” pentru bobăna-cul ce s'a dat tendinței de maghiarizare de către statul orașului Pojon.

Politicianul dela Magyarország eată cum se face a crede că ar fi raționând germanii din Pojon:

„Până trăim noi (bătrânii) lăsoți-ne cu obiceiul nostru. Ni nu mai putem încreța ungurește. Copii noștri știu bine, și ei vor vorbi ungurește. Dar pe noi nu ne puneți în imposibilitate de a face actele publice în limba noastră”.

Și cum își face curaj în felul acesta, după logica șovinistă ajunge la concluzia:

„Deoarece Ungaria nu va fi germană, urmează că germanii din Ungaria să devină maghiari”...

Vorba românului: Paște murgule...

Fiumanii în fața alegerilor. Noile alegeri dietale nu sunt tocmai departe. Mișcările pentru cucerirea mandatelor se încep deja nu numai în Ungaria proprie, ci și în Croația și în orașul autonom Fiume. Îndesbi în Fiume lupta între cele două tabere promise a fi de tot înverșunată. Se anunță deja, că în contra candidatului oficios, guvernorul conte Baththyány, — Fiumanii vor candida pe fostul primar Mayländer, unul dintre fruntașii partidului autonomist.

Otrăvirea Țarului preocupă și acum lumea mare, mai ales că după știrile din urmă Țarul se simte foarte rău. Inima abea l' mai bate și numai prin doctorii, ce i se dau într-una, sângele și mai circula prin vine.

În veacul acesta el este al doilea Țar otrăvit. Se știe anume, că Nicolae I a murit otrăvit, după ce perduse războiul din Crimeea. Fostul său, Alexandru II a murit sfâșiat de bomba nihilistilor, ear contra tatălui Țarului d'acum, Alexandru III, earăși s'au făcut o mulțime de încercări de a l'ucide.

E curios că nihilistii vor să-l repună și pe Țarul d'acum, Nicolae II, care de șase ani, de când domnește, tot blând s'a arătat și a desființat și exilarea osândiților politici în Siberia.

Discursul cancelarului Bülow.

Sedința Reichstagului german, dela 18 l. c. a fost obiectul unui viu interes nu numai pentru Germania, ci a deșteptat atențiunea întregii lumi politice, dat fiind rolul Germaniei în chestia chineză, asupra căreia a fost ascultat cuvântul noului cancelar, al d-lui de Bülow.

A fost primul discurs al noului cancelar, care a moștenit dela antecesorul său, principele Hohenlohe, situația, pentru care a primit răspunderea, de care s'a achitat în fața parlamentului, în modul următor:

D-l de Bülow declară, că expediția în China nu poate fi socotită de o aventură, deoarece Germania a procedat foarte cumpătat și domol față cu mișcările din China, dar a fost la urmă silită să pornească o acțiune mai mare și mai intensivă, pentru legitima sa apărare, contra mișcării Boxerilor, care s'a întins așa de tare cu administrația detestabilă a Chinei. Ceea-ce a dus pe Germania în războiul chinez, este garantarea intereselor și drepturilor germane, căci se cuvine ca un neam mare să-și păzească interesele, drepturile și onoarea sa.

„Noi nu facem război de cucerire — a zis cancelarul noi nu vrem de cât pedepsirea crimelor și asigurarea stării normale. Vrem ca Germaniei să i-se asigure influența cuvenită acolo, în mijlocul mișcării de azi, și din ceea-ce se poate câștiga în China să ne luăm partea. Nu vrem să scurtăm pe nimeni, dar nu ne vom lăsa scurtați de nimeni. N'avem interes de a împărți China. Stăm pe lângă menținerea actualei pozițiuni. Comerțul german a fost întins în China mult înainte lui Chiau-ciau; nu vrem să fim scoși de acolo, din concurența cu toate popoarele.

„Loialitatea politice germane o dovedește faptul, că armatele puterilor au primit de comandant suprem pe un German. Aceasta este o nouă dovadă a exactității ideii ce reprezintă eu, că: între o politică germană bine condusă și o politică rusească bine condusă nu există un contrast, care să nu poată fi împăcat. Trimiterea de trupe în China n'a influențat cătuși de puțin forța noastră războinică în

Europa. Aceasta o spunem urbi et orbi. În Orientul asiatic numai înru atâta vom desfășura forța germană, înru cât este folositor pentru bunăstarea poporului german.

Sfârșește rugând parlamentul să acorde mijloacele pentru a pute încheia cu afacerea chineză.

Dintre discursurile deputaților, răspuns-critică la comunicările lui Bülow, e remarcabil discursul socialistului Richter, rostit în ședința din ziua următoare, 20 c.

El critică trimiterea lui Waldersee, ca neoportună și târzie, adică întemplată după-ce războiul cu China a fost terminat, și mai rămăsese vinătoarea de Boxeri.

Critică metoda de a se lucra, prea puțin cu concursul tuturor factorilor constituționali, și zeflemisește accentele violente din discursul din Bremerhaven. E mai mult zeflemist de cât reuțacios, dar învinește pe Bülow, că a vorbit mai mult despre chestia indemnitații, ocolind părțile vulnerabile în chestia chineză.

În replica sa, cancelarul răspunde lui Richter cu multă vervă, și sfârșește spunând, că Germania nu va înceta de a duce o chibzuță politică universală.

Procesul împotriva Bulgarilor.

La curtea cu jurați din București se judecă de zece zile deja procesul pornit împotriva Bulgarilor mișei, cari nu s'au mulțumit să omoare numai pe Fitowsky, bulgar amestecat și el în daraverile conspiratorilor și pe naționalistul profesor Mihăileanu, dar tot pe pământ românesc veniseră din Bulgaria o droaie întreagă cu gândul să ucidă și pe marele și înțeleptul rege Carol, vitejii căruia Bulgarii pot să mulțumească liberarea lor de sub jugul Turcilor.

În ședința de luni am vorbit procurorul și prim-procurorul. Acesta din urmă a arătat cum a fost plănuită la Sofia, de către comitetul suprem, omortrea lui Fitowsky pentru că în 1897 ar fi tradat Turcilor introducerea armelor în Macedonia și se afla în păstrarea unui mare și important secret.

Se mai constată de asemenea, că Fitowski fusese ademenit de căpetanul Popoff, ca să se reîntoarcă la Ruseciuk, unde urma să fie omorât. Fitowski, chiar în momentul când era să se imbarce la Giurgiu, se răzgândește, căci nu avea un act, care să-i justifice șederea în Capitală. Numai în urma acestui refus, asasinii pornesc la București.

Di prim procuror expune apoi venirea în București a asasinilor, întruirea comitetului macedonean revoluționar din București și punerea la cale a crimei.

Crima a fost făptuită așa după-cum a fost plănuită.

Adevăratul motiv al omortrei lui Fitowsky este, că acesta delapidase niște bani al comitetului.

În rechizitoriul asupra omorului lui Mihăileanu și a complotului contra vieții M. S. Regelui Carol, înainte de a intra în analiza faptelor și dovezilor, procurorul general trece în revistă pe fiecare acusat, punând în relief că toți, afară de studenții Trifanoff și Peteff, cari s'au lăsat să fie

ademeniți și să se amestece în această cloacă de criminali, toți sunt criminali de rând, cari în schimbul unei răsplăți, sunt gata să se vîrșească ori-ce crimă.

Trecând la asasinatul profesorului Mihăileanu, procurorul general expune faptele și dovezile, conchizând, că odioasa crimă a fost concepută și pusă la cale de comitetul din Sofia, după arătările comitetului din București, și apoi executată de Stoian Dimitroff, după-aceasta mai servise ca să se comunice cu deținutul din Văcărești.

Când Sarafoff a venit în București, a ordonat, pe lângă asasinare, și spargeri pentru a se procura bani.

Altă escrocherie e împrumutul forțat cu bonuri, a căror valoare e rambarabilă... la emanciparea politică a Macedoniei. (Ilaritate).

Comitetul a mers până să rezolve chiar chestiuni de dragoste prin asasinare puse la cale.

Trecând la complotul contra M. S. Regelui, dl procuror general arată, că comitetul din Sofia a hotărât asasinarea M. S. Regelui.

Sunt dovezi în această privință. Trifanoff, când a aflat că s'a hotărât asasinarea lui, a făcut mărturisiri asupra unei scrisori ce poseda, spunând, că aceea scrisoare desvăluie un mare secret.

Dl procuror general citește: „... principalul scop să se realizeze și să fiți gata când vă vom da ordine... Scrisoarea e semnată de Sarafoff.

Principalul scop, de care se vorbește în scrisoare, e planul pentru asasinarea M. S. Regelui.

Scrisoarea a fost găsită la Traicu Svateoff, unul din complicii în asasinarea lui Fitowsky, fugit peste graniță, în a căruia păstrare fuseseră date toate actele printr-o hotărâre a comitetului din București, consemnată în proces verbal.

Din mărturisirea lui Trifanoff rezultă, că scopul înfințării comitetului bulgar în București nu era omorirea lui Mihăileanu, ci asasinarea Regelui.

La 10 Decembrie, când Sarafoff a venit în București, a arătat că e necesar să se formeze un comitet în București, ca să se primăvară și să se provoace revoluția în Macedonia și trebuie să se facă încercături în România și Serbia, asasinându-se Suvranii ambelor regate.

S'a format la București comitetul din Bosniacoff, Bogdanoff și Pop-Arsoff, sub președinția lui Trifanoff. Cel trei dintâi erau însărcinați cu asasinarea Regelui. Bogdanoff, care acum tăgăduiește, a mărturisit totul la instrucție.

Carambuleff asemenea a mărturisit, că Bogdanoff i-a vorbit de complot și că Bosniacoff i-a afirmat că dînsul e însărcinat cu asasinarea Regelui.

La Ruscicu, căpitanul Troleff a vorbit lui Bogdanoff și Trifanoff de proiectul pentru asasinarea Regelui.

Mat e apoi scrisoarea primită de Chinteff în închisoare, în care se vorbește de marile secrete.

În aceeași ședință a vorbit apoi avocatul Sipsomo, apărând pe Miteff.

În ședința de Marți a vorbit avocatul Butovianu, apoi C. Lahovary apărând pe Stoicoff, M. Poenaru-Bordea și apărând pe Trifanoff.

Advocatul Brătescu a apărât pe Dimitroff, cel care a ucis pe profesorul Mihăileanu; iar avocatul C. Demetrescu a apărât pe Spiru Alexoff.

Mercuri s'a urmat cu vorbirile și aseară târziu ori azi se va fi dat osânda. N'am primit însă până acum nici o știre. Desigur că ucigașii vor fi osândiți la temniță pe viață. În România nu este adică pedeapsă cu moarte.

Serbările dela Beiuș.

Românii gr. cat. au avut Mercuri (21 l. c.) la Beiuș, o frumoasă zi de sărbătoare. Pe lângă sărberea jubileului de 200 ani al unirii, Beiușenii au asistat cu acest privilegiu și la serbarea zilei onomastice a Prea Sfințit Sale bunului episcop Mihail Pavel, care din acest incident a petrecut la Beiuș, încongiurat de P. S. Sa episcopul Dr. Dem. Radu dela Lugoj, de prepositul Lauran, și de canonicii Neciu și Sarkadi dela Oradea-mare.

Înaltii oaspeți au plecat din Oradea Marți dimineața la Beiuș, unde au fost pri-

miți cu ovații entusiaste. După sosire I. S. Sa episcopul Pavel a primit diferite deputațiuni, ear' după asta a dat un prânz. După amiază înaltul prolat cu toți oaspeții au asistat la concertul bine reușit, arangea la școala civilă de fete în onorul înaltilor oaspeți.

A doua zi, Mercuri, la sfințit arhangeli Mihail și Gavril, P. S. Sa episcopul Pavel a pontificat la sfânta liturgie, asistat de P. S. Sa episcopul Radu și de suitator. După biserica tinerimea gimnazială a dat un alt concert în onorul zilei onomastice a P. S. Sale episcopului Mihail Pavel, care pentru prima dată și-a sărbătorit ocazia acestui privilegiu în diocesa sa; ear după concert episcopul iubitor a dat un prânz bogat la care au fost poțiti toți oaspeții și întregă inteligența din Beiuș, și la care s'au rostit mulțime de toast.

Peste tot, Beiușului rar i-se dă ocazia să asiste la sărbări atât de înălțătoare, precum au fost cele decurse în ziua celor doi arhangeli din anul acesta. Toți însă au rămas pătrunși în inimă de același dor ferbinte: Să aibă cât de des parte de asemenea oaspeți înalți și de zile atât de mărețe.

Din Dietă.

— Ședința dela 20, 21 și 22 l. c. —

Marți, în 20 Noemvrie n., atât camera deputațiilor, cât și casa magnaților au ținut câte-o ședință scurtă, în care s'a citit rescriptul preînalt despre deschiderea sesiunii ultime (a V-a) din acest period parlamentar, și după încheierea acestuia se vor face alegeri nouă dietale. — În aceeași zi în casa magnaților s'a prezentat de primadată contele Albin Csaky, ca president, și s'a primit, între altele, și proiectul de lege despre căsătoria moștenitorului de tron Francis Ferdinand; ear în camera deputațiilor s'a constituit biroul, realeși fiind tot funcționarii din sesiunea trecută.

În ședința de Mercuri ambele case au continuat debaterile asupra obiectelor puse la ordinea de zi; ear Joi, în 22 l. c., înainte de deschiderea ședinței, s'au constituit feluritele comisii dietale pentru noua sesiune și alegându-și fiecare presidentul său și notarii.

Deschizându-se ședința, primul obiect în discuție a fost: chestia despre întregirea rețelei canalulilor din țeară, la care au vorbit: Komjathy Béla, contele Zichy Jenő, Hieronymi Károly și alții. Proiectul a fost primit în general și dezbaterile va continua în ședința viitoare.

Conferințe învățătorești.

Marți, la 7/20 Noemvrie. a. c., învățătorii din protopresbiteratul Sîrieș au ținut adunarea de toamnă în com. Curtacheriu, la școala condusă de învățătorul Adrian Ungurean.

Cu excepțiunea a doi membri (din 33) toți membrii au fost prezenți. Apoi au mai onorat reuniunea cu prezența: Dl Romul Ciorogariu, referent scolar și d-nii: I. Morariu, preot în Ternova; Motorca din Agriș. A. Ungurean din Cheriș, P. Costin învățator în Moroda; L. Oprean și D. Balint din Zărand și P. Dirlea junior — B. Ineu Președ. În cuvântul de deschidere a accentuat scopul reuniunilor învățătorești și a salutau de bine venire pe d-nii oaspeți, cu deosebire pe dl referent consistorial.

Dl referent Ciorogariu a răspuns printr-o vorbire elocuentă, plină de învățături și încurajări la adresa învățătorilor, declarând solemn: ca până când învățătorii vor sta la culmea misiunii, va fi cel mai tare prăstitor și sprijinitor al corpului învățătorec. — Asupra prelegerii ținute din Exercițiile intuitive și din Gramatică, — care a fost declarată de succesă — s'au exprimat P. Vancu, I. Roșu, P. Dirlea senior și I. Groșorean, făcându-și fie-care observări asupra materialului preles și a formei de predare, în urma cărora s'a iscat o discuție destul de instructivă referitoare la propunerea Gramaticii în școlile elementare.

După raportul biroului s'a trecut la discuțiunile asupra chestiunilor școlare, unde s'a vorbit despre diferite chestii, cu deosebire s'a discutat asupra „pedepșelor școlare”. asupra formelor de predare, ca să se facă „anunțarea prelegerii” ori nu, și asupra „sectei pocășilor”. Neputându-se ajunge la o dezbateră destul de meritorie în cauză, din partea reuniunii au fost însărcinați să lucreze câte-o disertație pentru ședința viitoare: P. Vancu, „despre pedeșe”; S. Crișan despre „treptele formale” și în special despre „anunțarea”, ear Dirlea senior „despre Pocășii”.

La p. 10 din program, comisiunea aleasă pentru „Extragerea învățaturii morale la temele din Religie”, prin ref. T. Cherechean a extras dela temele: Zidirea omului și Iosif cu frații săi:

S'a prezentat o disertațiune, prelegere „despre călătoria trapezului și aplicarea lui”, de P. Vancu, dar la propunerea dlui Groșorean s'a dat unei comisii spre cenzurare.

La p. 12 membrul T. Cherechean propune, ca să se întrevină la Venerabilul Consistoriu în cauza fondului învățătorec, cu din procentele aceluia să se ajute învățătorii lipsiți.

Dl referent cons. dă deslușiri în cauză, că adevărat acel fond încă din timpuri trecute era dela Sârbi, ca fond pentru profesori preparanțiali și de aceea s'a adăugat cătră fondul de pensiuie al corpului profesoral. De altun și până acum s'au votat ajutoare școlilor sărace și învățătorilor, dovada actele; de altfel recomandă să se susțină propunerea, că apoi la timpul său va răspunde prin cifre și date sigure, ceea-ce reuniunea ia cu plăcere la cunoștință.

După ce s'a ridicat ședința — ceea ce s'a întâmplat la 1 oră d. a., toți membrii din preună cu onorații oaspeți și la frunte cu dl referent s'au adunat la prânzul comun dat în onoarea învățătorilor de cătră dl preot local Amb. Ungurean, care n'a creștat nimica pentru ca pe toți să-i îndestuleze și mulțamească, ceea-ce numai spre laudă îl poate servi. Ca de comun la asemenea ocaziuni — n'au lipsit nici toasturile. S'a toastat pentru P. S. dl Episcop Iosif Goldiș și pentru dl referent R. Ciorogariu, ear dl referent prin o vorbire lungă și foarte instructivă amintind înapre-giurările critice pentru biserică și școală și îndemnând pe învățătorii la luptă pentru întărirea și susținerea credinței noastre și a școlii, — a închinat în sănătatea și pentru prosperarea corpului învățătorec.

S'a mulțămii apoi părint. Ungurean și învățătorului Adrian Ungurean pentru ostenelele aduse spre îndestularea tuturor.

Adunarea viitoare s'a hotărât să se țină în Păncota, în luna Martie, anul 1901.

Un membru.

O afacere odișă.

Cititorii ne sunt martori, că nu ne ocupăm bucuros cu daraverile protopopului M. Bocșan. De vre o două ani el ne înjură într-una în fișuca timișoreacă și în pamphlete, fără-ca noi să-i luăm în seamă.

Nici acum nu-i vom răspunde, ci trebuie să luăm cuvântul împotriva păcătoșeniilor cu cari a umplut amândouă foile locale maghiare, înfățișând consistorul aradan d'acum, că condus de ură și răzbunare l'a suspendat.

„Aradi Kozlony” (dela 22 Noemvrie) deplânge suspendarea lui Bocșan după cum urmează:

„M. Bocșan, protopopul, preotul Curticului, este demult spina în ochii Românilor ultraști. Părintele bătrân de 77 ani face parte din acei Români puțini, cari simt până în adâncul sufletului că în țeara aceasta Ungurii e dom și cine trăește aici dintre cei cu altă limbă, înțâia și cea mai mare datorie de îndeplinit o socotese să se facă Unguri, în inimă și suflet M. Bocșan, în decurs de 52 ani de păstorie, a dat dovezi nenumărate, că ara sentimente maghiare. Copiii săi i-a crescut cu desvîrșire în spirit unguresc și străduința sa de căpetenie tot-deauna a fost ca în protopopia lui său, în școlile românești, să nu se neglijeze limba maghiară și să se cultive sentimentul maghiar.

În congregația comitatului Arad s'a întâmplat adesea ca Românil să-l huiduiească și anume când el nu vota cu advocații și preoții români, ci cu Ungurii (Adevărat: și în adunarea din urmă, 8 Noemvrie, a votat cu Ungurii un arunc de dare pe popor. Red)

După a Românilor părere M. Bocșan a săvîrșit păcate mari. A demunțat la Consistor și guvern cătră un învățător român cari

în școală nu propuneau de loc limba și scria maghiară. Între aceștia Ambrosie Cate din Cenadul-unguresc a și fost suspendat (4 ani), până-ce pe S. Bugariu din Miclăuș și N. Ștef din Arad consistorul i-a lăsat să scape.”

Din parte-ne nu avem nimic să demunțăm: ziarul unguresc îl săgrăvește bine pe protopopul Bocșan în ceea-ce privește purtarea sa politică.

Un singur adăos am avé de făcut într-adevăr. Învățătorul din Cenad a și suspendat 4 ani și actualul consistor a și o luptă admirabilă pentru a dovedi mintea terul, unde Bocșan făcuse denunțarea și nu e la mijloc decât o prigonire seblată și o calomnie fără rușine. Acum dl Bocșan este la post.

„Arad és Vidéke”, organul koauthtivovicesc ia și el apărarea lui Bocșan, când:

„În cercurile maghiare M. Bocșan este prețuit peste tot; niciodată el nu a părțit pornirile ultraștilor împotriva Ungurimii”. Noi vom arăta însă, că nu e politică la mijloc, ci Bocșan are un car de păcate bisericești și școlare, și suspendarea lui era o datorie de căpetenie pentru consistor, după-cum rușina a fost că l'au răbdat ani de zile să batjocorească biserică creștă mureșă a rășăritului.

De altminteri în protopopia e bucurie mare, că au scăpat de năbbădionul Moine.

Voci asupra Calendarului diecesan.

Dintr-o scrisoare mai lungă, ce a primit azi din public asupra Calendarului diecesei aradane, de curând apărut în tipografia diecesană, extragem următoarea apreciere:

„Au trebuit să treacă la mijloc 21 ani întregi, de când apare calendarul acesta în Arad, pentru-ca abia în anul al 22-lea al căpătăm anul, care cu adevărat ne place. Deosebirea între acesta și între cele de până acum e: ca între ceriu și pământ Mărturisesc cu bucurie că, pe lângă partea bine aleasă literară și economică, — îndeosebi ne încântă ideea bunului început, de-a împodobi calendarul nostru cu ilustrațiuni, și anume cu de-acelea, cari ne înalță sufletul.

Sunt foarte mulți între noi cei din diecesă, cari nu cunoșteam nici chipul năgurei noastre mănăstirii dela H. Bodrag, n'aveam ideie despre biserică atât de frumoasă ca cele din Lipova, din Năvaci, din Oradea-mare cu mărețele lor iconostasi; afară de cele scrise, ideie n'aveam, cei mai mulți, despre intrarea triumfală a noului și prea bunului nostru episcop în locul rădădinei sale în ajunul instalării și despre benderile imponente ale căldăreților de-aturci. Acum însă, calendarul din acest an ni-l arată toate acestea prin ilustrațiunile sale minunate.

Mulțămim din inimă celor ce au avut id la bună, de a da calendarului nostru această față frumoasă, neașteptată, dar mult dorită și cu drag primită.

Continuând a ni se face și în viitor mulțămirea aceea, — sunt sigur, că nu va lipsi acest calendar din nici o casă de cărturari în diecesă”. — i.

Ultime știri.

Krüger în Europa.

Eri, 22 Nov. dimineața a sosit în Marsilia vaporul Gelderland, aducând pe bătrânul președinte al Transvaalului. Krüger, după-ace a primit pe funcționarii locali ai țării sale în vapor și după o consfătuire cu dînșii, a debarcat.

Se începe o nouă periodă în istoria Transvaalului. Se zice că Krüger va cumpăra o nouă patrie pe seama Burilor, și va începe totodată un nou război contra Angliei și în special contra lui Chamberlain. Pentru a cumpăra noui pământuri, are bani vistieria Transvaalului, ce a luat cu sine. Ear contra lui Chamberlain are un bogat material de documente, compromițătoare, pe cari le va publica Archiva Transvaalului.

Pe aceste două Englezii n'au putut pune mâna.

Dela Oradea-Mare.

Raport despre serata literară-musicală dată de tinerimea română din Oradea-Mare la 16 I. c.

Știe fiecare, că atari serate ce goluie în viața socială națională a tinerimii române.

Tinerii trebuie să fie încălziiți de focul ideal naționalismului luminat, ca conduși idealul sublin să nu se abată de pe calea înțelepciunii și adevărului. Trebuie să mergem în cauzele prime, în principiile familiilor, cari preocupă politica noastră. Va să zică: înainte de a face politică, să învățăm ce e politica, să învățăm în general a nu greși. — Nu e suficientă numai însușirea — formală — pentru propria — o însușire inconștientă, mecanică, teoretică. Trebuie să ne luptăm cu entuziasm, ferm decisi, dar trebuie să avem arme bune și trebuie să le știm mă-

Cine petrece cu atențiune mișcarea tinerimii române de pe la universități și licee, ușor poate observa, că lupta, ce face, în fond e o groznică desamăgire, munca serioasă și în adevăr fructiferă e în mare parte un oaspe neplăcut; mai mult e a subscrie niște proteste și apoi eșecul, că așa am făcut pentru națiune multe mai — e măgulitor. Insușirea are forma unei flăcări de chibrit. E un lucru rău, nu contest, să protestezi în fața lumii civilizate — cuvinte foarte obișnuite — pentru drepturile tale și ale națiunii, cari te compet pe baza dreptului natural și public. Dar prima oară să ne cunoaștem drepturile, să ne cunoaștem trecutul, să ne câștigăm o bază sigură, neclintită, o convingere nestrămutată, să ne luminăm, să fim conduși numai și numai de un entuziasm de cafenea.

Munca serioasă și conștientă pe terenul social-literar, cultural-politic o condiționează sine qua non a propășirii tinerimii. Tinerimea serioasă muncitoare e un element de folos și de vigoare jal națiunii, ba mai mult: *fala neamului*. Fără lumină lupta tinerimii e un *non-sens*. Glasul timpului e: *muncă și ează muncă*; iar devisa noastră să fie: *„acest glas e mântuirea”*!

S'a schimbat simpul! Toți ne luptăm cu armele științei: Cum ne vom lupta fără știință? Ce e naționalismul fără știință? Ce e cunoștința istoriei și literaturii noastre, care ce ne ajunge toată știința lumii?...

Am căcut sentimentul de naționalitate! Trăim timpuri, când nu știm momentul, în care intrăm în o nouă fază a vieții publice. Nu știm, care oare te strigă să ai seamă despre vitalitatea ta, să dai seamă cum ai folosit talanții?...

Mă scușați, Die Redactor, am promis un raport și mă trezesc în un exposu de sentințe. Ocaziunea mi-a scos din penă acești termeni de vorbire, introducând eu atari cuvinte raportul despre serata susținută a tinerimii române din Oradea-Mare.

Mi-am permis să vorbesc așa, că acest raport al tinerimii din Oradea-Mare implică o nouă fază a vieții sale sociale. Voi fi prietean, dacă voi aminti, că această serată este a doua în istoricul seratelor aranjate în decursul vremii de tinerimea din Oradea-Mare, — care împrejurare e regretabilă!

Dar să împlinim promisiunea!

Programul seratei în general a succes. Trebuie să recunoaștem, că tinerii, cari au organizat serata literară, au dat dovadă despre voința înflăcăretă, de a se manifesta pe terenul social-cultural. Numai să fie conșcuenți! Să nu uite, că atari serate au o însemnatate în dezvoltarea lor culturală și încă foarte mare.

Cuvântul de deschidere a fost rostit de dl Nestor Porumb. Mulțamește publicului pentru interesul ce-l poartă față de întreprinderile tinerimii.

Orchestra a debutat bine „Colocucia Rusească” de Wiluiawsky și Ouvertură de

Tittel Ear „Potpouriu românesc” de I. Mureșan, a fost executat cu succes splendid. Intrig publicul era transportat în regiunile veseliei și a entuziasmului național. Un ropot de aplauze fu respătata entuziaștilor debutanți!

Corul vocal a cântat „Noaptea de vară” și „Sună buciurul” de I. Simionescu.

Declamările au avut succes frumos. Poesia „Un cântec barbar” de G. Coșbuc a fost declamată de Valeriu Lîmba energic, cu multă istețime; dar repede, încât cuvintele aproape nu le-am auzit.

Punctul de forță al programului a fost monologul „Vlădățul mamă”, predat de Victor Mercea, un bun comic.

Și a mai fost un punct în program. O conferință despre „Lucreția Rușow Sucia”, o temă foarte scomodată. De sigur Lucreția Sușiu merită ca și numele ei să încapă în un ughier al creierilor Românilor. Tinerimea din Oradea-mare a voit să-și manifeste astfel omagiul decedatei poete.

După desfășurarea programului, a urmat dans până în zori de zi.

Publicul a fost numeros, din loc și provincie. Remarc prezenta Magnificenței și Prea Cuviosului Doma vicar V. Mangra.

Și acum facă un cuvânt! Tinerimea din Oradea-mare își cunoaște datorințele; — înainte — dară. Lupta să fie ideală! mijloacele ad-hoc conform scopului. Să muncim în agrul culturii și literaturii române cu foc, cu dor, să muncim pentru idealul național! Este oare mai ideală luptă?..

Începutul e demn de laudă, cu toate că succesul nu e mare.

Siminic.

Pace între oameni!

Un rău, care neconținut sapă la rădăcina vieții și bunăstării omenești, este neînțelegerea și nepacea. — Pentru-că unde neînțelegerea se încuibă, acolo toate merg de-a 'ntoar-sele, toate se risipesc, ca și turma fără de păstor, — de acolo lipsește și ajutorul lui Dumnezeu. Din contră, unde e pace și bună înțelegere, unde se lucrează cu puteri unite și cu dragoste, acolo trebile merg de minune, și ajutorul lui Dumnezeu nu lipsește.

Câte familii nu se prăpădesc și nefericesc, câte nu ajung la sapă de lemn din cauza neînțelegerilor, a certei?! Da, căci știm, că acolo, unde e înțelegere și pace și unde toți lucrează cu socoteală și țină câtră olaltă, acolo norocul domnește, din contră însă, unde nu e înțelegere bună, nu e dragoste și pace, acolo în curând se ved tristere urmări.

Dar nu numai familii se prăpădesc și nefericesc din cauza aceasta, ci chiar țeri și popoare întregi prin neînțelegere s'au risipit ca pulberea, rămând numai urma de ele.

Oare, ca exemple, nu știm din Istorie, cine au fost vitejii Români, străbunii nostri, Grecii și alte popoare mari din vechime și vestite, cari, până când au trăit în pace și în bună înțelegere între olaltă și până când au lucrat în armonie și cu puteri unite pentru binele și fericirea țerii lor, — au fost puternici și tari, admiraiți de toată lumea, ear după-ce s'au încuibat între dânsii neînțelegerea, nepacea și lăcșul, au decăzut, devenind învinse de popoare mai slabe și mai mici ca dânsii, pe cari ei le-au luat chiar în ris.

Vedeți dar, la ce duce neînțelegerea și de ce e bună pacea.

Pacea este izvorul bunătaților și fericirea popoarelor. Legăturile ei întăresc temelile familiilor și tot prin pace omul e scutit de multe rele și nefericiri.

Omul pacinic e iubit și cinstit de toți, e plăcut, prin urmare, și înaintea lui Dumnezeu.

Au nu chiar Mântuitorul lumii, Cristos, a îndemnat pe apostoli să trăiască în pace și în bună înțelegere și printr'înșii ni-a arătat și nouă calea păcii învățându-ne: să ne iubim unii pe alții, căci toți suntem frați, fiii unuia și ai aceluiasi părinte, ba să iubim chiar și pe dușmanii nostri și pe cei-ce ne voesc nouă rău, căci aceasta e cea mai frumoasă virtute creștinească.

De ne azuprește cineva, făcându-ne rău, de ce să ne certăm cu dânsul, de ce să căutăm a-i face și noi dânsului rău, răsbunându-ne astfel asupra lui; din contra chiar acelaia să-i facem mai mult bine, ca astfel să-i dovedim bunătațea inimii noastre, căci atunci în dânsul cel mai bun prieten și binevoitor ne câștigăm. Aceasta ne învață Mântuitorul lumii.

Căci Dumnezeu pe omul bun și pacinic nici-când nu-l părăsește, ci-l iubește și-l ocrotește în tot-deauna.

Întocmai așa și pe poporul, care crede într'însul nici-când nu-l trece cu vederea.

Și oare aceasta nu ni-o dovedesc exemple vii chiar din ziua de azi, din viața de acum?

Oare întâmplările mari de azi, divergențele, ivite între popoare, nu ne arată de ce e bună pacea și înțelegerea? Nu ne fac să credem, că blândea și credința firmă în Dumnezeu înving ori-ce piedeci, și nu ne dovedesc oare, că mâna providenței lucrează neîncetat și pretutindenea, dovedind omenimeii, că în adevăr este un Dumnezeu în ceriu, care după cea mai bună chibzuală conduce destinele acestei omenimii?!

Aceste frumoase exemple mai ales nouă, poporului românesc, ne pot servi spre învățatură și mângăere. Pacinic și bun a fost poporul nostru și iubitor de dreptate, pacinic și bun este și va fi în tot-deauna între orice împregiurări, fie cât de asuprit, căci crede în Dumnezeu și în răspătata aceluia, sus și tare, și această credință a sa îl încălzește inima și-l mângăie sufletul.

Ear poporul acela, care are firmă credință în Dumnezeu, adevă la care religiozitatea e mai mare și mai prețuită decât ori-ce în lume, acela e și moral, bun și pacinic, ear Dumnezeu nu-l părăsește nici odată. Acela-și aduce aminte de cuvintele Mântuitorului, cari zic: credința mântuește pe om.

Dacă vedem deci, că pacea e o însușire atât de frumoasă, ce însușește pe om, de ce să ne lășăm seduși în cursele nepăcii și neînțelegerii, cari ruinează și nimicesc societatea omenească? De ce să nu trăim în armonie? Că doară toți suntem frați,

toți suntem de o potrivă fiii lui Dumnezeu!

Noi, poporul românesc, ca să dovedim lumii, că suntem un popor bun, pacinic și religios, trebuie să trăim în pace și bună-înțelegere cu toți, fie aceia de ori-ce lege, macar voitori de rău nouă; — dar mai ales noi între noi să ne înțelegem bine, să dăm mâna frățeste unii cu alții, ca astfel cu puteri unite lucrând să apărăm interesele scumpe, cari tind la prosperarea și înaintarea, în unul și adevăratul Dumnezeu, să fim religioși și morali.

Atunci cu drept cuvânt să putem zice, că suntem demni de numele nostru și cu sfințenie purtăm în inima noastră cele trei virtuți creștinești, pe cari biserica noastră tinde a le nobilita în inima fiecăruia dintre noi.

Atunci putem fi siguri, că pedeci nu vom întâmpina în mersul prosperării noastre și viitorul ne va arăta calea către fericire și mântuire.

Beregsău, Noemvrie 1900.

George Subu,
învățător.

De ale învățătorilor.

Învățătorii gr. ort. români din tractul Chișineu și-au ținut adunarea de toamnă în Giula la școala confratelui Ioan Ionescu la 6 Noemvrie n. e. c.

A fost însemnată această adunare, deoarece-ce în program era luată și iubirea de 45 ani a confratelui Ioan Marcuș, care în acest restimp cu abnegațiune a lucrat în via Domnului.

Din cele ce vor urma, vom pute conchide rezultatele.

Conform programului, la 8 ore a. m. Învățătorii coadunați în corpore au participat la actul chemării Duhului sfânt, săvârșit de preoții Iosif Beșan, Petru Gubaș din loc și Vincențiu Pantof din Giula-Varșand.

Reîntorși la școală, învățătorii au ascultat prelegerea practică a învățătorului Ioan Ionescu; ear după dimiterea elevilor, președintele Ștefan Leucuta, printr'un discurs avântat, declară sedința de deschisă. Acest discurs plin de povețe didactice — la dorința învățătorilor va fi publicat în „Tribuna Poporului”. — Urmează apoi reflexiuni asupra prelegerii, la care iau parte: D. Boariu, Șt. Dolga, Florian Cioara și M. Dragoș, din ale căror observații reese că: la dezvoltarea suetelor, metodele analitice și sintetice se pare a fi fost abandonate. Întrebările erau astfel puse, că elevii răspundeau la ele cu „da” și „ba”, ceea-ce pedagogia modernă nu admite de loc. Ea-ă ce zice Dinter: „Întrebările, la cari elevul poate răspunde cu „da” și „ba”, nu încordă cugătarea elevului”. Întoarea în vorbire și citire se făcea cântând.

Aci fie care învățător ar trebui să pună temeiul pe aceea, ca intonarea în școală să fie aceea, ce o folosesc elevii afară de școală, adevă la graiul vulgar. E de recomandat, ca zisa lui Buffon că: „Stilul e omul” să nu o aplicăm și la metod, ci aplicarea principiilor pedagogiei moderne să și-o însușească fie-care din noi, căci aceste principii conduc la scop mai iute și mai ușor ca și metoda ce și-l formează omul pe baza cunoștințelor a priori. S'a constatat de altcum, că d-l prelegător dezvoltă o diligență suficientă.

Cele-lalte puncte din program s'au rezolvat în cea mai bună înțelegere. După închiderea sedinței toți învățătorii în corpore au luat parte la actul solemn, adevă la felicitarea confratelui Ioan Marcuș, care cu această ocaziune și-a serbat iubilul de 45 ani, de când muncește la altarul bisericii, națiunii și a patriei. Ajunși la locuința iu-

torilor, să din partea fie de calitate. Nici un mijloc de nutreț: stricat, răd, păgubitor pentru sănătate, să nu se găsească. Falsificarea mijloacelor de nutreț este a se controla pe cale juridică.

Casa săracilor și îngrijirea morboșilor.

O parte a locuitorilor, în urma necapacității de lucru și a lipsei de nutreț, prezintă îngrijire publică (comună).

Aceasta se întâmplă prin îngrijirea caselor săracilor. Pentru îngrijirea și vițarea morboșilor sunt de trebuință medicii spitalice.

Scaldele.

Spre mijlocirea curățeniei corporale a micului sunt a se institui scările publice. În multe feluri de morbi fac servicii. Cel mai bun mijloc de vindecătoare.

Morburile epidemice.

Daș într'un loc, în același timp, se întâlnesc mai mulți oameni de unul și același morb: pe acesta îl numim morb epidemic. Dacă numărul suferitorilor (pacienților) de acest morb întrece cu mult numărul suferitorilor de astfel de morb, îndatată oamenii în împregiurări normale: pe aceasta o numim epidemie.

Morburile epidemice sunt de două feluri: morbi lipicioși și nelipicioși.

Fiindcă la nașterea și lășirea acestor morbi joacă un rol mare murdăria, neșă și altele pentru aceea aceste morbi prezintă tot se numesc morbi în lipicioși (lipicioși).

Morbi lipicioși sunt: vârsatul, peșterea, coriul, difteritia (morbi de grup), scarlatina, șopărlăia (croup), trachoma, inflamația de ochi egipteană, veneria (sifilis), rîia, orisipelul, șgaiba, rubeala.

Morbi nelipicioși infectoși sunt: tusea, colera, turba, oftica (tuberculoză), șmeacă, ciumă, lungoaia abdominală.

Regule de urmat în timp de epidemie.

Tot morbul epidemic lipicios și nelipicios, în înțelesul legii sanitare*) numai este a se încușăta la autoritate; pentru că prin îndeplinirea strictă a măsurilor preservative, aplicate de cu bună credință epidemia se poate sugruma încă la început.

Măsurile preservative de luat în contra epidemiei le formează:

- susținerea strictă a curățeniei publice;
- separarea morboșului;
- desinfecția și
- îngrijirea corespunzătoare a morboșului.

Individul, care suferă de morb epidemic, lipicios, este a se așeza îndată în chilie cu totul deosebită. La atari morboși, afară de îngrijitor, să nu între nime. Tot obiectul acela, cu care vine morboșul în atingere, este a se desinfecția; chilia însă este a se aerisi c'o deosebită grijă.

Spre desinfecție ne servesc mijloacele cele desinfecțatoare. Cele mai întrebunțate sunt: clorvarul, acidul carbolic, varul carbolic, vitriolul de fer (sarea lui Marte) și amestecătura de pulvere desinfecțatoare, care consistă din acid carbolic, vitriol de fer și pulvere de cărbun.

Balele sculpite de morboș, sau mucositatea suflată din nas, lăpădătura totdeauna sunt a se prinde în tase de sculpit, sau în vase umplute cu apă carbolică (3 părți de acid carbolic la 100 părți de apă), sau sunt a se șterge cu bucățele de pânză curată, cu năfrâmi, cari îndată după întrebunțare sunt a se pune în apă ferbinte sau mai bine în leșie ferbinte și după aceea, separându-se de celelalte vestimente de spălat, sunt a se spăla cu îngrijire.

În asemenea chip și schimbările întrebunțate și hainele de pat sunt a se pune îndată în apă ferbinte sau în leșie. Nici odată nu este iertat a pune aceste vestimente la oală cu ale celorlalți membri de familie.

După decurgerea morbului, acele haine de pat, cari nu se pot spăla, precum și vestimintele purtate la începutul morbului și însăși chilia morboșului, cu toate mobilele sale, sunt a se desinfecția deajuns. Acestea le putem desinfecția cu fum de sulfur (sulfocioasă). Spre scopul acesta punem în vase (blide) de lut ruzi de sulfur (20 grame la un țupas de chilie de un metru cubic) și le așezăm împreună prin chilie. Pe acestea le aprindem, apoi lășăm ferestrele și ușile închise bine și chilia singură, și numai după ce-au trecut 6—8 ore, le deschidem. După aceasta să aerisim până atunci, până când nu se simte mirosul de sulfur.

Pentru desinfecție e recomandabilă și presărarea prin chilie a varului de clor și a varului carbolic, și vătrarea din nou a păreților.

(Va urma).

Din Banat.

Iaz, 10 Nov. 1900.

În anul 1865 Iulie în 14 s'au aprobat Statutele Asociației cultivătoare a învățătorilor de școale naționale române din conținutul regimentului românesc banatic pentru înființarea și susținerea unei biblioteci în Caransebeș.

Asociațiunea aceasta s'a înființat prin stăruința harnicului director școlar Nicolae Andreiovic.

Activitatea acestei Asociațiuni sub directorul lui Andreiovic a arătat rezultate destul de îmbucurătoare.

Taxele dela funcționarilor învățători se încasau regulat, din cari sume afară de ce s'a dat pe cărțile bibliotecii a mai rămas și o sumă frumoasă de bani gata ca „fond al Asociațiunii”.

Deodată cu desființarea graniței căzură școalele de sub autoritatea directorului N. Andreiovic și a comandei regimentale, care în sensul statutelor § 17 avea să prezideze adunările; rămase deci și Asociațiunea un timp lung ca turma fără păstor.

Școalele ajunseră sub autoritatea Inspectorilor regiștri, dar de Asociațiune nu mai era vorba, pentru că numele ei era prea mare și cercul prea restrins.

Învățătorii se înscrieră toți la fondul de pensii regnicolare și și uitară de fondul Asociațiunii.

Ne vine în urmă, mai întâi ca președintele dl inspector Scherbauer, după pensionarea acestuia ne vine dl inspector Suttăg și după pensionarea acestuia, dl inspector Dr. Dengi.

Cu ocaziunea predării prezidiului dlui inspector Suttăg domnului inspector Dengi, am fost prin un circular convocati la adunare generală toți învățătorii bătrâni, cari mai trăiau, ba au venit și văduve de învățători.

După ce cu unanimitate am recunoscut pe dl inspector Dr. Dengi, am cerut desființarea asociațiunii și împărțirea banilor ce se mai află; toate ni-s'au promis din partea prezidiului, dar mi-se pare că sunt doi ani, și cred că nici vorba despre aceasta nu l.

Tot atunci s'au ales 4 membri pentru a compune o comisie de învățători îndreptățiți la fundățiune, că vezi, Doamne, scrisorii nu mai sunt.

Este lucru adevărit, asociațiunea e desființată, în prezența noului președinte cu aprobarea dînsului.

Avea Asociațiunii rămăsese în păstrarea membrului Asociațiunii a dlui Ilie Cu-

rescu, președintele comunității de avere din Caransebeș.

Apelăm la bunăvoința Domnului Sale d-nului Ilie Curescu, rugându-l, ca cu indulgența-l cu care de atâția ani s'a îngrijit de-a păstrat ceea ce este, tot cu aceea să se îndure a pași și pentru totala desființare, după cum a poftit-o adunarea generală, la care și domnia sa aparține.

Drept aceea să cerem cu toții împărțirea banilor, căci Asociațiunea e desființată deodată cu predarea bibliotecii.

Ilie Ambruș,
învățător în pensie.

Dela Academia Română.

Publicațiunile prezentate Academiei Române pentru concursurile premiilor anuale ce sunt a se decerne în sesiunea generală din 1901:

1. *La Marele Premiu Năsturel-Herescu de 12.000 lei.*

Bontilă (Preotul I.) Reflexiuni la opurile d-lui membru academic M. Faye din Paris, d-lui Laparent, profesor la Universitatea catolică, și d-lui Darwin, 2 broș., Lugos 1899—1900.

Cornea (Inginer Ioan), O nouă ordine de idei pentru calcularea travaliului maximal a șinei din calea ferată și rațională distribuție a traverselor, București 1899.

Gane (N.), Novele, ed. III, 3 vol., București 1899.

Gădineanu (B. I.), *Ionescu-Lungu* (C.), *Crușescu* (Ioan T.) și *Stoicescu* (Bănică I.), Dascălul poporului, cartea I, Ploesti 1900.

Gârbea (G. O.), Iov, poemă dramatică în versuri iambice, ed. II, București 1899.

Lecca (Haralamb G.), Prima, versuri, București 1895. Secunda, versuri, București 1898. Teatru: *Casta-Diva*, Jucătorii de cărți, București 1901. *Sexta*, versuri, București 1901. *Suprema forță*, piesă în patru acte, București 1900.

Maior (Dr. Georg.), Manual de agricultură rațională. — Vol. I, *Agrologia*, București — Brașov 1897; vol. II, *Fitotehnia*, București — Brașov 1898; vol. III, *Zootehnia*, București 1899; vol. IV, *Economia rurală*, București 1900.

Papahagi (Pericle), *Materialuri folklorice*. — Vol. II. — Din literatura populară a Aromânilor, București 1900.

Pop (Vasile), *Versuri*, Ploesti 1900.

Rădulescu Nigier (N.), *Romanul căsniciei*, ed. II, București 1898. *Străin în Țara lui*, București, 1900.

Spusu-mi-o frunza de fag,
Că dragostea nu-i iosag,
Numai dor și neluceșag,
Că nu-i gard fără prilaz,
Dragoste fără necaz.

Culese de: *Samson Cioara*, june.

Din povestea rachiului.

Era toamnă, după culesul cucuruzului. Un biet om sărac plecase de noapte cu căruța și să-l are holda pentru sămănatul grăului. De îngrijat ce era, bietul om nici nu avu timp ca să mănânce, ci luă cu sine numai o bucată de pâine. Când ajunse la holdă, el își desbracă șuba, o puse lângă o tufă și pâinea sub ea. Și se apucă de lucru și ară până la amiază și după ce calușeii se osteniseră, el îi desprinse și îi lășă să mai roadă din rămășița ierului. Și se duse la tufă ca să-și mănânce pâinea. Mare îi fu mirarea, când ridică șuba și pâinea nu era ca'n palmă. Căută în toate părțile, dar pâinea nu o mai găsi. Ce să fie? N'am văzut pe nimeni, și totuși cineva a trebuit să-mi fure pâinea!

Era toamnă Necuratul, care îi furase pâinea, și sta ascuns în tufiș, ca să audă, cum va injura țeranul pe Necuratul.

Nu l vorbă, îi păru rău bietului om că i-s'a furat pâinea, se mângăia însă în sine zicând: De bună-seamă, cine a furat-o, n'a furat-o de sătuli, ci a furat-o că a avut lipsă de ea și el.—S'o mănânce sănătos! Țeranul se duse acum la fântână și beu pe inima goală apă, până se sătură de ea; prinse apoi călușeii la plug și începă să are mai departe.

Necuratul sta să crepe de necaz, că n'a putut face pe țeran să păcătuească. Se duse în iad la stăpânul său Lucifer și îi spuse, că țeranul în loc ca să-l blasteme, fiindcă-l furase pâinea, a zis: s'o mănânce sănătos.

Lucifer se mânia și zise: țeranul a fost mai cuminte decât tine; tu te-ai purtat ca un prost. Rătăciți spun, că de nu-l fi vrednic de pâinea ce ai furat-o, până în 3 ani, să știi că te scald în apă sfințită.

Și se duse drăculețul pe pământ și se gândi, cum s'ar pute el scăpa de pedeapsa aceasta! După multă spargere de cap, în fine află mijlocul: Se schimbă într'un fiăcău tiner și se băgă slugă la țeran.

Necuratul învăță acum pe om ca să samene bucate pe locuri mocirloase. Și unde

nu veni o vară săcetoasă, de toate bucatele oamenilor se uscară de căldură! Ale țeranului șerman însă erau cât numai se poate de frumoase. El își umplu podul cu bucate.

În anul următor, Necuratul învăță pe om ca să samene pe dealuri. Și unde nu veni o vară ploioasă, de toate bucatele oamenilor se inecară și putreziră de ploaia cea multă, dar ale țeranului erau mândre și făloase colo sus pe dealuri. Și adună omul nostru atâta rod, încât nu mai avea unde să-l pună.

Acum Necuratul învăță pe om ca să facă rachiu. Și făcu omul rachiu și beu, și mult se bucură de această nouă beutură, care până aci nu era cunoscută în lume.

Se împliniră trei ani. Necuratul se reîntoarse în iad și spuse stăpânului său Lucifer, că de astă-dată s'a purtat mai bine.

Tartorul cel mare, Lucifer, voinde ca în persoană să se convingă de isprăvurile slugii sale, se duse cu el drept la țeran și se ascuseră într'un colț de casă.

Chinezul cu jurății și cu notarșul, adevărată întreagă, apoi popa cu dascălul și toți fruntașii satului, erau invitați la țeranul nostru, ca să guste din beutura cea nouă. Stăpânul casei umplu masa cu pahare; care cum gustă, tot cruce își făcea

și nu putea din destul să se minuneze de dulceața beuturii celei noue.

Murea, cum era și ea făloasă având așa goști însemnați la casă, mergea printre ei îmbiându-l pe rînd. Deodată din nebagare de samă se atinse puțin de masă și vărsă un pahar de rachiu. Bărbatul se mânia foc și începă s'o injure: „Oarba dracului, doară nu sunt lături acestea să le verși pe jos!”

Necuratul îmboldi odată pe Lucifer și zise: „Ascultă numai; acum nu mai zice să-ți fie de bine.”

Țeranul tot injura și nu mai curma, până-ce în urmă îl mai domoli puțin popa de colo de după masă.

(Va urma).

POEVSTEA Unei Coroane de oțel.

Scrisă anume pentru țerănime.

de
GEORGE COȘBUC.

XVIII.

Pe oștenii vrednici, Domnitorul i-a avut totdeauna în mare cinste.

Îmi aduc aminte de o întâmplare, care arată și cum e soldatul român și cum e inima Domnitorului.

Rosetti (Radu D.), Sincere, poesii, f. a. Duioase, poesii, București 1897. Valuri, poesii, București 1900.

Rosetti (Radu D.), O lecție, dramă în 3 acte, București 1899. Robinson Crusoe, traducere, București 1900.

Voinov (D. N.), Principii de microscopie, București 1900.

Zanne (Iuliu A.), Proverbele Românilor, vol. II, III, IV, București 1897, 1899, 1900.

2. La premiul Eliade-Rădulescu de 5000 lei.

Adam (Ioan), Flori de câmp, nuvele, București 1900. Pe lângă vatră. — Pilde și glume țărănești, București 1900.

Bunea (Dr. Augustin), Din Istoria Românilor. — Episcopul Ioan Inocențiu Klein, Blaș 1900.

Iorga (N.), Documente românești din arhivele Bistriței, partea I, II, București 1899, 1900. Relațiunile comerciale ale țărilor noastre cu Lembergul, București 1900. D. Frédéric Damé și Istoria României contemporane, București 1900.

Lecca (Haralamb G.), Sexta, versuri, București 1901 (și la Marele Premiu Nașturel-Herăscu).

Leonescu (V.) și Dușescu-Dușu (T.), Jianu, legendă națională în versuri în 5 acte, București 1900.

Negulescu (Paul), Manual de procedura dreptului civil roman, fasc. I, București 1899.

Obedeanu (Constantin V.), Grecii în Țara-Românească, cu o privire generală asupra stărei culturale până la 1717, București 1900.

Pop-Retegianul (Ioan), Novele și schițe, broș. I, Gherla 1898, broș. II, Sibiu 1899. Povestiri din viața țăranilor români, Sibiu 1900.

Rădulescu-Niger (N.), Rustice, IV, București 1900.

Rosetti (Radu D.), Păcate, piesă în 3 acte, București 1901.

Vancu (Petru), Vieritul sau cultura vișei de vie, Arad 1898.

3. La Premiul Adamachi de 5000 lei (divisibil).

Adamescu (Gheorghe) și Dragomirescu (Mihail), Manual de poezie, ed. II, București 1900—1901.

Arghilescu (Căpitan N. I.), Probleme tactice aplicate pe chartă, București 1900.

Boldescu (Ion), Studiu istoric și economic asupra județului Vlașca, Giurgiu 1900.

Dauș (Ludovic), Străbunit, roman, București 1900.

Dianu (Gr. I.), Istoria Inchisorilor din România. — Studiu comparativ. — Legi și obiceiuri, ed. II, București 1900.

Dumitrescu (Haralambie), Morala creștină pentru trebuința școalelor secundare din țară, Câmpu-Lung 1900.

Găleşescu (Al. G.), Eforia spitalelor civile din București, București 1900.

Kobici (Inginer Richard), Păcura ca combustibil (text și album), București 1900

Lecca (Haralamb G.), Suprema forță, piesă în patru acte, București 1900 (și la Marele Premiu Nașturel-Herăscu).

Moldovan (Iosif B.) (I. B. M.), Tractat de morală creștină, Iași 1900.

Negulescu (Paul), Studiu de istoria dreptului român, București 1900.

Pop-Retegianul (Ioan), Pilde și sfaturi pentru popor, Gherla 1900.

Rădoi (Ioan), Călăuza cetățeanului în materie judiciară, București 1900.

Stavrescu (Petre), Hipologie întocmită pentru ofițeri, crescători și amatori de cai, București 1900.

Stroescu (Petru I.), Curs elementar de mineralogie pentru usul clasei a VI-a secundară, București 1900.

Șaieanu (Lazar), Influența orientală asupra limbii și culturii române, vol. I, Introducerea; vol. II, Vocabularul, București 1900.

Zosin (Dr. P.), Substratul patologic în pesimismul contemporan, București 1900.

PARTEA ECONOMICA

Crută până-î sacul plin!

Acum, când sacii și hambarele ne sunt mai mult pline ca goale, să ne gândim și la *crutare*, la adunare de prisosuri albe pentru zile negre.

Acum ar fi timpul cel mai potrivit, ca prin toate comunele noastre să se înființeze una după alta *magazine de bucate*. Baniți îi poți scoate așa de greu din punga sleită a bietului om din popor, care și el numai prea cu greu ajunge la ei, dar' o ferdelușă două de cucuruz, de grâu, de ovės, sau câte o jumătate de ferdelă măcar îți poate rupe cu ușurință fiecare, cât de sărac, din ce i-a dat Dumnezeu. Și picur cu picur face balta, grăunț cu grăunț grămăjoara: și fără mare greutate poți aduna câteva zeci de ferdele, poate și sute,

pentru întemeierea unui fond spre binele deobște, fond zis: „*magazin de bucate*“. Acolo, unde biserica și școala stau așa de bine, că acuși nu mai au lipsă de spriginire nouă, aceste fonduri le faci cu scop de câștig propriu membrilor, ca după 5 sau 10 ani sau în tot anul, venitul curat să se împartă între membri după măsura în care au versat părți în magazin. Unde însă școala (mai ales școala!) stă slab, că abia poți aduna dela oameni amărâții de cruceri pentru plata învățătorului, acolo lucru bun și de laudă atât în ochii celor de azi, cât și mai virtos în ai fiilor și nepoților lor fac, cei-ce întemeiază fonduri de bucate cu menirea, ca din venitul lor curat să se copere lipsurile școlii, ușurând în măsură dreaptă repartiția de bani pe popor.

Lucrul e atât de ușor de înțeles că e bun, încât nici nu mai stăruim mult asupra lui. Credem că e destul să aducem aminte de nou de el, pentru-ca mai mulți preoți, învățători și cărturari, mai ales mai tineri și mai de inimă, să se apuce de lucru.

Fondurile de bucate, pentru folos propriu, se fac ca o mică bancă, fiind întărite statutele lor de tribunal și având a da seamă în fiecare an tribunalului despre mersul lor (ca ori-ce bancă), — ear' cele pentru scop de binefacere, pentru școală, biserică ori ajutorarea celor lipsiți, acelea se întăresc prin ministrul de interne (statutele înaintate prin pretură) și dau seamă numai adunării generale a membrilor lor odată în an.

Atât e lucrul acesta de bun, că guvernul țării s'a hotărât să dea și el sprigin celor-ce vor să înființeze magazine de bucate. Azi bucatele se vând cu prețul pe care îl croesc, după planul lor, cei dela marele târg numit „*bursă*“ în capitala țării. Guvernul e de părere, că trebuie făcute mari magazine de bucate, în care oamenii să-și așeze, cu dobândă, bucatele în anii când sunt multe și cei dela târgul de bură nu le dau preț bun, și să le țină în acele magazine, care să le fructifice, până la vremuri mai mai bune. Când apoi cei dela bură ar urca prețurile în chip aproape nebunesc, cum o făcură mai acum 3 ani, atunci magazinele pline din țară,

ușurează pe locuitori și-î feresc de scumpetea cea mare, putându-le ele sări într'ajutor cu preț mai creștinesc ca prețurile urcate dintr'una prea sus. Alte țări sunt pline de atari magazine mari, stempărătoare a prețurilor în vremuri grele și îmbunătățitoare a lor în vremuri de belșug, și ministrul de agricultură a și trimis în toamna asta în țări străine mai mulți bărbați cu pricepere, ca să studieze cum sunt alcătuite acele magazine, și apoi să vie să se înceapă și aici înființarea de ele.

Dar și până atunci să facem și noi înșine ce putem în mic, înființând magazine, ca fonduri cu meniri bune, prin comune, dând dovada că suntem înțelegători de bunătatea lucrului: a cruta din prisosul zilelor albe pentru greul zilelor negre!

Ținărul preot Victor Oțoiu din Mesentea (langa Teius), de pildă, preot abia din toamna anului trecut, îndată-ce s'a vădit pus în fruntea micului său popor — abia are 57 familii — s'a și apucat de lucru în sensul ideilor pe care le desfășurăm în articolul de mai sus, și ținând poporul robirii în biserică și afară de biserică despră ușurarea ce și-ar pregăti pentru sine de mâne prin înființarea unui magazin de bucate, pentru scopuri școlare și bisericesti, a câștigat poporul cu totul pentru idee, și încă în toamna trecută a putut aduna peste 50 ferdele de cucuruz dăruit cu drag de popor pentru scepul numit. D l preot a merit însuși cu bună pildă înainte, dăruind câteva ferdele. În anul de față a stăruit de nou asupra ideii, și bunul popor, incredinciat de preotul binele lor al tuturerii urmărește, și dăruit de nou, de astă-dată grâu, câte o jumătate de ferdelă, cel mai sărac măcar câteva cupe, și s'au adunat și peste 20 ferdele de grâu, și ast-fel magazinul merge înainte, și având în vedere numărul mic, abia 57, al familiilor, crește destul de frumos.

Cuvinte de laudă vrednicește poporul din Mesentea, că primește cu atâta bunăvoință bunele povești ale preotului său.

Derim să auzim și din alte părți cât mai multe știri despre atari începuturi.

Chivernisite bine, atari magazine vor fi ca mâne adevărate isvoare de ușurare pentru popor și puternice propte școalelor și bisericilor noastre, ast' atât de lipsite și strimțorate. („*Burul Econom*“).

Intr'o zi sta Domnitorul într'o baterie la Calafat. De-odată se pornesc Turcii cu obuzurile, și un obuz trânti la pământ pe un tunar, umplându-l de noroiu. Nu-î făcuse de alt-fel nici un rău. El a sărit repede în picioare, și văzând că Domnitorul se uită drept la el și, par'că încruntat, i-se păru că-l muștră pentru mantaua înoroiată. Domnitorul se uita însă cu spaimă și cu milă, să vadă, dacă l-a rănit obuzul.

„O curăț numai de cât“, zise flăcăul și începu să dea cu mâinile pe manta; și cu toate că veniau plumbii șuerând, el sta în calea peririi și nu se gândia să se ferească de ele, ci numai să-și curețe mantaua. Și era spăriat și cu inima sărită, nu de obuz, ci de muștrarea Domnitorului.

Ear Domnitorul l-a bătut pe umăr și l-a laudat cu multe vorbe frumoase, spunându-i că trebuie să se gândească mai întâiu la viață, nu la manta și la supărarea Domnitorului, dar că se bucură că are astfel de oșteni.

Înainte de războiu, noi aveam o singură medalie „*Virtutea militară*“. Ca neam pe jumătate robii, noi n'aveam voie să batem medalii.

După-ce țara s'a rostit neatârnată și smulșă de sub stăpânirea turcească, noi ca stăpâni pe capul nostru, am început să ne purtăm ca stăpâni.

Domnitorul a bătut o medalie „*Steaua României*“, cea dintâiu a noastră ca neam liber, ear soldații, cari au primit această medalie, au căpătat și căpăta o penzie pe an.

Apoi, a mai bătut una „*Trecerea Dunării*“, care s'a dat ca de aducere aminte soldaților, cari au trecut în țara turcească. Medalia asta o cunoașteți, că mulți o aveți căți ați ostășit în tabără pe atunci.

Ear pe vremea războiului a mai bătut o medalie a „*Apărătorilor independenței*“.

Cei mai tineri dintre căți cetesc cartea asta, să bage bine de seamă, câte greutate și câte amaruri au dus bieții noștri flăcăi în războiu, și când vor vedé prin sat pe vr'unul mai bătrân, de pe vremea războiului, cu medalie pe piept, să-și aducă aminte că medaliiile sunt semnul unei mari vrednicii, și de aceea în mare cinste să aibă medalia și pe omul care o poartă și să se uite la el ca la o icoană. Cine i-a dat-o, a știut El bine de ce i-o dă.

E adevărat, că medalie e numai o bucățică de aramă ori de argint, — cum zic cei-ce n'o au. Dar și crucea, pe care o sărută milioane de oameni, e numai o bucățică de lemn; și sfântul patrafr, sub care ne punem capul, e numai o bucățică de pânză. Nu pânza, lemnul, ori arama au

preț pentru noi: ele sunt semne sfinte, și nelegiuit e omul, care nu le bagă în seamă.

Domnitorul a purtat mare grijă să împartă semne de vrednicie oștenilor Săi, și de multe ori însuși El a prins cu acul medalie pe pieptul câte unuia. Mare laudă pentru aceștia, și cu bună dreptate se pot mândri cu medalie, când o pun pe haină în zi de sărbătoare.

Dorobanții moldoveni, cei mai din susul țării, au fost cei dintâiu cari s'au apropiat de focul turcesc la Giurgiu și la Oltenița.

Când au piecat spre Calafat, și-au făcut drumul prin București. Aci s'au adunat pe câmpul Cotrocenilor, și când a venit Domnitorul să-î vadă, au ieșit din rînd toți flăcăii cari au făcut vrednicii, chfemați pe nume de căpitanii lor. Ear Domnitorul li-a pus tuturor pe piept „*Virtutea militară*“ de argint.

Nu știu cum or fi alții, dar eu mă cutremur și mă simt petrecut de fiori, când ved' ori citesc lucruri de acestea. Și când mă gândesc, cum au eșit atunci dorobanții noștri, mândri și volnici în fața Domnitorului și a multor generali, și cum au stat drept ca bradul, și cum a tresărit flăcăul când a auzit strigând „*Ioan al Stanei!*“ — ear acel Ion era el — și cum l'a măsurat cu ochii Domnitorul, și cum l'a laudat în auzul a mii de oameni, și

cum mii de oameni i-au chiotit „*să trăiască!*“ — când mă gândesc la acestea toate, îmi vin lacrimile și mă simt așa de vesel, că par'că eu aș fi flăcăul acela.

Frumoasă soartă au avut acești dorobanți, și mare mi de bucurie li-a hărăzit Dumnezeu.

Dar și mai mare bucurie a avut, tot în ziua aceea, un biet de tunar moldovean. El era scris pe listă, să fie decorat. Nu putuse însă bietul să vie cu ceialalt în rînd. Zăcea în spital, lovit de o schișă de obuz. După-ce Domnitorul a isprăvit cu toți cei de pe câmpie, a zis către generalii: „*Mai avem un flăcău, în spital. El n'a putut să vie la noi; să mergem noi la el!*“

Și Domnitorul, împreună cu Doamna Elisaveta — că era și Ea la paradă — și cu generalii după El, au mers la spital, au intrat în odaia rănitului și apoi însăși Doamna Elisaveta i-a prins pe piept „*Virtutea militară*“ de argint.

Fericită zi de aducere aminte pentru acest tunar!

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE

Alexandri, în ediție populară. La București, în editura „Bibliotecă pentru toți” apărut „Ovidiu”, dramă în cinci acte și versuri, de V. Alexandri; preț 60 bani (editura Leon Alcalay, Calea Victoriei, 37). Este prefața de d. I. Bianu, profesor, scrisă acestei broșuri:

„Serierile lui Alexandri nu au fost încă acum publicate într-o ediție populară; din această cauză ele au putut fi cunoscute aproape numai de clasa mai cultă și mai bogată a neamului nostru.

În masa cea mare a poporului, între învățătorii și știutori de carte, între preoți învățători, între ostași și săteni Alexandri nu cunoscut mai mult din nume: numai puține din scrierile lui sunt cunoscute și alese de prin cărțile de citire ale școlii primare.

Cel puțin acum, când a unsprezecea oară își cerne frunzele vestale și acoperă mormântul de la Mircești, în care pe vecie rămășițele pământești ale dulcilor cântăreț al Românilor, a sosit timpul scrierile marelui nostru poet național să publice într-o ediție populară, care să ușor străbăte până la cei mai modeste și la cei mai numeroși cetățeni români.

„Biblioteca pentru toți”, trecută în editura librăriei Leon Alcalay, își reîncheie în acest an dezvoltare prin publicarea seriei de broșuri ale lui Alexandri în broșuri. Fiecare broșură va cuprinde o singură scriere sau mai multe de aceeași fel.

„Ovidiu”, care se cuprinde în această broșură, este o dramă scrisă de marele poet român; în această dramă ca și în „Blănduzia” poetul ne prezintă viața romană din timpul întăului imperiu al Romei, a lui Octavian August, și poetul amorurilor și al plăcerilor, care a depășit de atotputernicul August cu mult pe viață la orașul Tomis — Constanța. Într-o dramă de astăzi Alexandri ne arată apoi rafinamentul poet al Romei petrecându-și timpuri anii ai vieții, acum 1900 de ani, în mijlocul populațiilor și mai aspre ale Getilor și dacilor neastâmpărați.

I. Bianu.

Citiți

„Vatra părăsită”

de

Ioan Slavici.

Cea mai nouă scriere a distinsului nostru literat.

Se poate comanda la administrația „Bucureștii Poporului”, Arad.

Prețul unui exemplar 65 cr.

Cărți de școală. Atragem atenția domnilor învățători asupra bucurii cărți de școală ale d-lui profesor Ioan Petran din Arad: — a) „Graticula română”, partea I, pentru clasa primară; preț 30 fileri; b) „Graticula română”, partea II, pentru clasa primară; preț 60 fileri.

Se pot comanda dela autor, sau dela administrațiunea „Tribunei Poporului” și prin librăria Klein Mór din Arad.

Noutăți

Arad, 23 Noembrie n. 1900.

Capela română gr. or. din Budapesta a sfinți Duminecă prin P. S. Sa Epișcopul I. Goldiș, care pleacă mâine la Budapesta.

Hirotonire Mercuri, în ziua sf. arhiepiscopului Mihail și Gavril. Prea Sfinția Sa episcopul Iosif Goldiș a hirotonit în capela din Ardelean, ales preot în parochia din Arad (protopopiatul Tinței).

Coroane false. S'au ivit acum și prin Arad bani falsificați, îndeosebi piese de cinci coroane. Dând de veste, poliția aradană a pornit cercetare și zilele acestea a găsit la o prăcupeață (pișărița) din loc două bucăți de câte cinci coroane false, amândouă fabricate din cînc, cu puțină dibăcie. Femeia a spus, că le a primit dela doi oameni îmbrăcați domnește, cari sunt acum urmăriți de poliție. — E bine, ca omul să fie totdeauna cu mare băgare de seamă la schimb și primirea banilor din mîni străine.

Adunare învățătorească la Bocșa-montană. Membrii fondatori, ordinari și ajutatori, aparținători despărțimîntului Bocșa al „Reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului”, precum și alți iubitori de progresul învățămîntului popular, — sunt convocați la adunarea de toamnă, ce se va ține în Bocșa-montană Joi, în 16/29 Noembrie a. c. la școala română gr. or. de-acolo. — Programul adunării îl vom publica în numărul de mâine.

Dela camera advocațională. Dl Sever Barbura, făcîndu-și cu strălucit succes primul rigores în drepturi, a fost înscris în registrul candidaților de advocați la camera advocațională din Arad și a intrat ca practicanț în cancelaria d-lui avocat Dr. Lazar Ghebeș din Pectea.

Producțiunea meseriașilor români din Arad. Atragem deosebită luare aminte a publicului asupra următoarei invitări: Secția meseriașilor a „Asociațiunii naționale aradane pentru cultura poporului român” invită la petrecere cu dans, împreună cu cântec și declamări, ce se va ține Duminică, la 25 Noembrie n. c. în sala restaurantului „Vas” din Arad. Incepînd la 8 ore seara. Bilete de intrare de persoană 60 fil. (30 cr.) Venitul curat e destinat pentru ajutorarea învățăcelilor meseriași săraci. Petru Trușă, directorul „Asociațiunii”; Russu Șirianu, presidentul secției; Francisc Rognean, cassar.

Suspendare. După cum suntem informați, Magistratul orașului Timișoara, pentru abuzurile comise în administrațiunea societății funebrele internaționale, din suburbiul Elisabatin timișian, la cererea expresă a unora membrii, pre dl vice preside Barcean l'a suspendat dinpreună cu tot biroul său.

Din diecesa l-ului Szabó și Firezák. Ziarul baronului Bánffy își alimentează coloanele cu o proză a unui dr. Barbul Jenő, care a descoperit o nouă „tradere de patrie”, un „partid popular cu program de colorit valah naționalist”, în — înălțurarea dela conducerea mănăstirei din Bicsadului Arcadie Păștori, călugăr cu „sentimente patriotice”, ca și Barbul și Bánffy, prin așa zisa intervenție a deputatului popular Molnár János.

În frumoasă zodie s'a mai născut și doctorul „Eugenie”! Al lui... Bánffy să fie!

Logodnă. Ni se scrie din Calea mare, că tînărul învățător Stefan Popovici din M. Lazuri (Bihar) s'a logodit cu d-șoara Gizela Bochiș, fiica învățătorului pensionat E. Bochiș din Oradea-mare. — Să fie în cîns cu noroc.

Himen. Dl Dr. Ioan Moșoiu, avocat în Brașov, și d-șoara Aurelia Papp de Mureș-Ciugud s'au serbat cununia în 17 Noembrie n. în biserica română gr.-or. din Sibiu-cetate.

D-șoara Letiția Cioran și dl Ioan Vasii vestese cununia lor, care se va serba în 12/25 Noembrie la 3 și jum. ore după amiază în biserica din suburbiul Iosefin. Sibiu, Noembrie 1900. — Felicitări sincere!

Diorama lui Anton Konte, din Strada Salacz 1, începînd cu ziua de 25 Noembrie, va expune publicului aradan spre vedere diferite locuri frumoase din Pyrenei, între Franța și Spania. Dela 26 Noembrie încolo

se vor expune diferite vederi din Berlin. Este deschisă până seara la orele 10. Prețul de intrare 15 cr.

Din grozăveniile poștelor ungurești. Era în zilele trecute o nuntă în Pectea-română, nunta unui învățător. O rudă a familiei nuntase, dintr'un sat unde nu e poștă, trimite prin un curier tinerel părechi o depeșă de felicitare românească la poșta din St.-Ana. Postariul respinge depeșa românească, ear curierul, un tîeran, ca să nu meargă îndărăt cu ea, se duce într'o prăvălie să-și traducă comerciantul depeșa pe ungurește. Comerciantul ca și cunoscuti-a tradus-o, cum a știut; destul că tînăra păreche primește la masa de ospet următoarea depeșă: Primește cea mai sinceră condolență în durerea ce o îndurați. (Fogadja legőszintébb részvétinket fájalmában. C. I. és családja.) Acum își poate închipi tot omul cu bun simț, că ce trăsnet a fost această depeșă în mijlocul nuntașilor și ce a fost pentru tînăra păreche!

Cazul este denunțat la direcțiunea poștală și vom vedea, dacă un astfel de poștar mai poate fi suferit în poșta sa!

Carte de bucate. În „Biblioteca Noastră” tocmai acum a eșit de sub tipar partea II din „Poftă bună”, carte de bucate, scrisă de Zotti Hodoș. Partea primă este deja foarte răspândită; partea a doua, apărută acum, conține o sută șasezeci de rețete de bucate. Au trimis rețete următoarele doamne și domnișoare: Victoria Ardelean, Ada Bălaș, Neti Calciunar, Eliza Curta, Ida Kaur, Maria Ghidiu, Ana și Cornelia Hodoș, Sidonia Maior, Letiția Oncu, Sofia Pap, Livia Popovici ș. a. Ca și în partea I., rețetele sunt scrise pe înțelesul tuturor. La sfîrșit se dau și câte-va menu-uri.

Partea a doua costă numai 28 cr. și 5 cr. porto. A se adresa de-a dreptul la d-na Z. Hodoș în Caransebeș. Tot acolo se poate comanda și partea I, trimițînd cu mandat poștal 70 cr. și 5 cr. porto.

Executor — hoț. Foile ungurești vestesc, că executorul Dragovics Kálmán din Berettyó Ujfalu a furat zilele acestea 22 000 coroane din bani publici și a fugit în lume.

Nu mai asta mai lipsia, pentru-ca executorul să fie vrednic de numele ce-l poartă!

Criminal monstru. Alaltăieri, când i-s'a spus că va fi spânzurat, Papp Béla și a exprimat o singură dorință: să fie fotografiat sub spânzurătoare, ear' fotografia să fie trimisă tatălui său... El m'a dus la spânzurătoare, a zis criminalul, care-și omorise, acum e anul, pe fratele său mai mic.

În același timp a făcut testamentul, lăsînd mamei sale ștreangul cu care a fost spânzurat.

Un criminal mai cinic și mai monstru, rar s'a văzut.

Spânzurarea lui Papp Béla s'a întimplat ieri dimineața la orele 7 în curtea tribunalului din Sătmar. Părcălabul temniței a intrat la Papp dimineața la 6 ore și l'a deșteptat. Tot atunci a intrat și preotul reformat Răcz István, cu care însă osînditul abia a vrut să stea de vorbă. Pentru păzirea ordinii era la fața locului un batalion din reg. 6 de infanterie; în fața temniței se adunase adecă lume multă. În curte numai cine a avut însă bilet a putut să intre. În jurul spânzurătoarei soldații au făcut un cerc, în care n'au intrat de cât persoanele oficioase.

După ce s'a ciuit osînda, procurorul a zis gădelui (hoher) Bali Mihaly: „Fă-ți datoria”. Calfele gădelui au apucat pe Papp, l'au legat de mîni și picioare și l'au așezat pe scaunul de sub spânzurătoare Bali i-a aruncat atunci de gât ștreangul, calfa Gold i-a tras de sub picioare scaunul... Peste șase minute Papp era mort.

Nimeni dintre neamurile lui, nici chiar avocatul apărător, n'a fost de față.

Măncat de balene. Zilele trecute un soldat matoroz de pe vasul de războiu austriac „Leopard”, în calea acestuia pe Marea roșie, a căzut în mare și imediat a fost sfîșiat și înghițit de balene, cari în grupe urmăreau corabia.

Poșta Redacției.

Monoștoreanul. A vă aduna să citiți, nimeni nu vă poate impedi. Legal conștiința este însă reuniunea ori casina numai după aprobarea statutelor.

D. S. Giurcone, învățător, Temeșești. Vrei să te aperi când nu ești atacat, opunînd unor constatări, date din alt domeniu? Ai fost chiar scos la iveală că muncești, — și d-ta vii să aperi pe de acela cari spun școlariilor: „Pavel, este pronume personal”!

Felurime.

Fata cea mai bogată din lume. Zilele trecute a sosit în Viena d-șoara Rockefeller, fiica Regelui petrolului Rockefeller din America. Ea fost în Praga la un medic renumit pentru boalele de urechi și de acolo a călătorit la Viena, unde își caută sănătatea. D-șoara Rockefeller este o aparițiune modestă și nearogantă, nu o arată ca ea să fie fata cea mai bogată din lume și că ea va moșteni averea tatălui ei de o mie milioane coroane. Despre tatăl fetei, a căruia avere aduce pe minut un câștig de 2 coroane, se spune că el lucrează și acum tot cu aceeași diligență, cu care a lucrat când n'avea nimic. Dimineața, de când se scoală până se îmbracă, averea lui se sporește cu 7200 coroane. La 7 ore dimineața ia cafeaua și când a terminat, e cu 14.000 coroane mai bogat. Pe la 9 ore începe inspecțiunea prin biurouri și până ce o sfîrșește, averea lui se urcă eărăși cu 28 000 coroane. Din oră în oră această avere se înmulțește și seara la 6 ore, când prânzește, averea lui s'a sporit deja cu 86 400 coroane în aceea zi. În Viena privește toți la fiica milionarului cu mirare. Nu prin bogăția ei și-a atras așa mult atențiunea publicului, ci prin aceea, că nu face pompă sau lux, umblă foarte simplu îmbrăcată și e darnică.

Ultim cuvînt.

Se vorbește în familie de zestrea pe care d. X. o ia cu d-șoara Y.

D-șoara Mița întrebă de-odată:

— Dar mie, tată, ce-o să-mi dai când mă voi mărita?

— Consimțimîntul meu, dragă.

ECONOMIE.

Cereale (bucate).

Prețurile dela 14 Noembrie.

din Arad:

Grăul cel mai bun	cor. 7.14—7.40.
Cucuruz	5.25—5.50.
Săcară	5.10—5.15.
Orz	5.50—5.60.
Ovăș	4.70—4.90.

Pețul porcilor.

Conform buletinelor din B.-Pesta Köbánya (Steinbruck).

Porci: tineri, grei îngrășiți de peste 320 kilogr. perechia: bani 98—99.

Tineri mijlocii în greutate de 251—320 Chilogr. perechia bani 97—98.

Tineri ușori în greutate de 250 Chilogr. perechia: bani 98—99.

Porci de Sărbia grei de peste 260 Chilg. perechia: bani 96—97 și ușori de peste 210 Chilg. perechia: bani 94—95.

Editor: Aurel Popovici Barcianu. Red. respuns: Ioan Russu Șirianu.

7652 szám.

1900 tkvi

Árverési hirdetményi kivonat.

A borosjenői kir. járásbíró, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Matye Mitru talpasi lakos végrehajthatónak Hornyó Togyer és Bondor Petru apáti lakos végrehajtást szenvedő elleni 176 kor. tőkekövetelés és járul. iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte, minek folytán az aradi kir. törvényszék és a borosjenői kir. járásbíró területén fekvő és az Apáti 142. számú tkvben A I. (282—283) 1169, 1595, 1679, 1865. hrzi számú ingatlanok Hornyó Togyert illető egy negyed része 512 korona a C. 1. alatti szolgalmijog fentartásával az apáti 260 számú tkvben A. † (540—541) hrzi szám alatt foglalt ingatlanok Bondor Petrut illető egy harmada 654 koronában megállapított kikiáltási árban az 1901. évi január hó 30-ik napján délelőtti 10 órakor Apáti községhezánál megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladatni, úgy mint:

1.) Ha a kikiáltási áron felül ígérlet nem tétetik, az elárverezendő ingatlan a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

2.) Árverelni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 51 kor. és 20 fillér és 65 kor. 40 fillért készpénzben, vagy az 1881. novem. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszt. rend. 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezésével kiállított elősmervényt átszolgáltatni.

3.) Vevő köteles a vételért három egyenlő részletben és pedig az elsőt az árverés jogerőre emelkedésétől számítandó 15 nap alatt, a másodikat ugyanazon naptól számítandó 30 nap alatt, a harmadikat ugyanazon naptól számítandó 60 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6% kamatokkal együtt szabályszerű letéti kérvény kapcsában az 1881. december hó 6-án 39425 I. M. sz. a. kelt rendeletében előírt módon a buttyini kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál befizetni.

A bánatpénzt a bíróság az utolsó részletbe fogja beszámítani. Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság tkvi hatóságánál és Apáti, Barakony és Somoskesz községek előjárásánál megtekinthetők.

Borosjenői kir. bíróság tkvi hatósága, 1900. évi október hó 31-én.

524 1—1

Bittó, kir. járásbíró.

Concurs.

Se scrie concurs pentru îndeplinirea parohiei din com. **Pâncota** protopresbiteratul Șiriei, diecesa Aradului, — devenită cantă prin moartea decedatului Isaia Faur — cu termin de alegere 6/19 Decembrie 1900.

Beneficiul acestei parohii e :

1. Una sesiune pământ estravilan comasat de 33. jughere 100.
2. Un intravilan.
3. Birul de 300 coroane din cassa episcopiei culturale.
4. Venitele stolare dela 140 case.

In temeiul ord. Consist. Nr. 6932—7540 din an. c. decretului acestei parohie de clasa primă, recurenții sunt avisați a suferențe pe adresate comitetului parohiei, instruite conform §-lui 15 litera „Reg. pentru parohii“ până în 4/17 Decembrie 1900 exclusiv, Dni topop Giorgiu Popovici în Vilagos — ear cu observarea §-lui 18 citatul „Regulament“ sunt poftiți a se presenta în cutare Duminec sârbătoare pentru a cânta respective a celebra și cuvinta.

Alesul în sensul §-ului 8 a desnumitului regulament, va da vedea reposatului până în 9/22 Aprile 1901 jumătate din toate venitele parohiei. E obligat a ținea catichisare cu ucenicii meseriași, de rel gr. ort. rom. din Pâncota în toate Duminecile de peste an, fără altă remunerare.

Pâncota, din ședința Comitetului parohiei ținută la 15 August 1900.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: Giorgiu Popovici m. p. protopresbiter tractual

526

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

428 27—59

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni :

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Imp. umuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile **imprumuturi ieftine amortisaționale cu amortisație de 15—50 a-i.**

Nu comput înainte nici un fel de remunerație, convertesc datorii vechi, de asemenea la dorință anticipez de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși i-am implinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de imprumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de imprumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4½ și 5%

pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de imprumut pe imobile și moșii 458 27—27

Szücs F. Vilmos

ARAD, Fő-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

Respuns se dá numai dacă la întrebările ce se fac se adunghă și marca postală

TEE

rusescă veritabilă dela frații

POPOFF K. & C. din Moseva.

Furnisorii curților regale:

Greciei, Svediei, și Norveghiei, Belgiei și României.

Singurul deposit principal în Arad și province la

drogăria

VOJTEK și WEISS
în ARAD.

Calități excelente în

B u m u r i

cu sticla și măsurat, deasemeni se află săpunuri, pravuri pentru dame, apă pentru dinți, perii pentru dinți, apă pentru păr și diferite miresme pentru odăi, cu cele mai moderate prețuri.

521 3—10